

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Н.М. МАТВЄЄВА

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„Ціноутворення на підприємствах міського господарства”**

*(для студентів 4 курсу денної і заочної форм навчання
напряму підготовки 6.030504 – “Економіка підприємства”)*

Харків – ХНАМГ – 2010

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни **„Ціноутворення на підприємствах міського господарства”** для студентів 4 курсу для студентів 4 курсу денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030504 – “Економіка підприємства ”/Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, уклад.: Н.М.Матвєєва, – Х.: ХНАМГ, 2010. – 28 с.

укладач: Н.М.Матвєєва

Програми побудовані за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рецензент: доц., к.е.н. В.О. Костюк

Рекомендовано кафедрою міської і регіональної економіки (протокол № 1 від 30.08.2010р.)

Зміст

Стор.

Вступ	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література	7
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни	8
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (деннаформа).....	10
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямками підготовки та видами навчальної роботи	10
2.2. Зміст дисципліни	10
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.....	13
2.2.2. Лекційний курс	14
2.2.3. Практичні (семінарські) заняття	14
2.2.4. Лабораторні роботи	15
2.2.5. Індивідуальні завдання	15
2.2.6. Самостійна навчальна робота студента	15
2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту	15
3. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (заочноа форма).....	18
3.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямками підготовки та видами навчальної роботи	18
3.2. Зміст дисципліни	18
3.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.....	21
3.2.2. Лекційний курс	21
3.2.3. Практичні (семінарські) заняття	22
3.2.4. Лабораторні роботи	23
3.2.5. Індивідуальні завдання	23
3.2.6. Самостійна навчальна робота студента	23
3.4. Інформаційно-методичне забезпечення	26

ВСТУП

Дисципліна «Ціноутворення на підприємствах міського господарства» за освітньо-професійною програмою має статус вибіркової.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- ГСВО МОН України „Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напрямку 0501 – „Економіка і підприємництво”, 2006.

- ГСВО МОН України „Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальності 6.050100 – „Економіка підприємства”, 2004.

-СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра напрямку підготовки 6.030504 - „Економіка підприємства”, Харків, 2007.

Програма ухвалена кафедрою міської і регіональної економіки (протокол № 1 від “ 30 ” 08 2010 р.) та Вченою радою факультету економіки і підприємництва (протокол № 1 від “31 ” 08 2010 р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. *Мета та завдання вивчення дисципліни* - формування у студентів спеціальних економічних знань у сфері ціноутворення на ринку житлово-комунальних послуг, а також засвоєння механізму ринкового ціноутворення, особливостей державної цінової політики України, практичних прийомів калькулювання витрат для формування цін на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

1.1.2. *Предмет вивчення у дисципліні* - вивчення конкретних форм прояву економічних законів і закономірностей в економічній діяльності підприємства. Предмет пізнання за змістом складають: теорія і практика процесу ціноутворення, механізм формування цін на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

1.1.3. *Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця*

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
1. Економіка підприємства	1. Аналіз фінансово-господарської діяльності
2. Макроекономіка	2. Фінанси підприємства
3. Мікроекономіка	3. Економіка і організація діяльності об'єднань підприємств
4. Ціноутворення	4. Управління спеціальними проектами в ЖКГ

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль - Ціноутворення на підприємствах міського господарства (4/144)

ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні (1/36)

Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення

Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки.

Тема 1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни.

Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні.

ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства, (3/108)

Тема 2.1. Основи формування цінових стратегій підприємств.

Тема 2.2. Цінова політика підприємств житлового господарства.

Тема 2.3. Цінова політика підприємств комунального господарства.

Тема 2.4. Цінова політика підприємств міського благоустрою.

Тема 2.5. Цінова політика інших галузей міського господарства.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
<i>Репродуктивний рівень</i>		
1. Розуміти предмет і сутність процесу ціноутворення	Соціально-виробнича	Виконавська
2. Знати визначення ціни та її класифікацію	Виробнича	Виконавська
3. Знати і розуміти відмінності основних етапів інноваційного циклу	Виробнича	Виконавська
4. Розуміти механізми і форми ціноутворення, а саме на підприємствах ЖКГ	Виробнича	Управлінська
5. Знати методи ціноутворення	Соціально-виробнича	Виконавська
6. Знати основні засади формування цін та тарифів на ЖКП	Виробнича	Управлінська
7. Знати визначення та основні відмінності державного регулювання цін	Виробнича	Виконавська
<i>Алгоритмічний рівень</i>		
1. Вміти визначати алгоритм формування цін на ЖКП, обґрунтовувати його	Виробнича	Проектувальна
2. Вміти проектувати процес ціноутворення з урахуванням вимог виробників, споживачів	Виробнича	Проектувальна
<i>Творчий рівень</i>		
1. Вміти застосовувати методи ціноутворення на ЖКП для конкретно поставлених завдань	Соціально-виробнича	Виконавська
2. Вміти розробляти та розраховувати ціни та тарифи на ЖКП	Виробнича	Організаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Цены и ценообразование: Учебник для Вузов/Под ред. И.К. Салимжанова. - Москва: ЗАО «Финстатинформ», 2005.-304 с.
2. Цены и ценообразование: Учебник для Вузов/Под ред. В.Е. Есипов. - Спб, 2006. - 464 с.
3. Бугулов В.М. Ценообразование в условиях рынка: Учебн. пособие. - К.: МАУП, 1999. - 50 с.
4. Бузырев В.В. Экономика жилищной сферы. -М.:ИНФРА, 2001 – 256 с.
5. Герасименко В.В. Ценовая политика фирмы. - М.: Финстатинформ, 2001. - 187 с.
6. Дезик С.С. Державне регулювання природних монополій на локальних ринках комунальних послуг. - К., 2004. - 202 с.
7. Еврухимович И.Л. Ценообразование: Учебно-методическое пособие. - К.: МАУП, 2002 – 104 с.
8. Корінев В.Л. Цінова політика підприємства. - К., 2001 р. - 128 с.
9. Липсиц И.К. Коммерческое ценообразование: Учебник. - М: БЕК, 2003. - 368 с.
10. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення: Навчальний посібник. - К.: МАУП, 2001.-152 с.
11. Маслаков В.П. Финансирование жилищно-коммунального хозяйства. - М., 1998. - 204 с.
12. Хозяйственный кодекс Украины. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 232 с.
13. Закон України «Проціни і ціноутворення» від 03.12.1990 р. (із змінами і доповненнями) / Закони України. Т.1
14. Гражданский кодекс Украины. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 400 с.
15. Закон України "Про власність" / Відомості Верховної Ради України.- 1991.- №20.
16. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28 грудня 1997р./ Урядовий кур'єр. –1997. – 6 червня
17. Економіка підприємства: Підручник. / М.Г.Грещак, В.М. Колот, А.П. Наливайко. К.: КНЕУ, 2005. – 526с.

1.5. Анотації програми навчальної дисципліни

Ціноутворення на підприємствах міського господарства

Мета вивчення: формування у студентів спеціальних економічних знань у сфері ціноутворення на ринку житлово-комунальних послуг, а також засвоєння механізму ринкового ціноутворення, особливостей державної цінової політики України, практичних прийомів калькулювання витрат для формування цін на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

Предмет дисципліни: вивчення конкретних форм прояву економічних законів і закономірностей в економічній діяльності підприємства. Предмет пізнання за змістом складають: теорія і практика процесу ціноутворення, механізм формування цін на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

Модуль - Ціноутворення на підприємствах міського господарства

ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні

Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення

Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки.

Тема 1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни.

Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні

ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства

Тема 2.1. Основи формування цінових стратегій підприємств.

Тема 2.2. Цінова політика підприємств житлового господарства.

Тема 2.3 Цінова політика підприємств комунального господарства.

Тема 2.4 Цінова політика підприємств міського благоустрою.

Тема 2.5 Цінова політика інших галузей міського господарства.

Аннотация программы учебной дисциплины

Ценообразование на предприятиях городского хозяйства

Цель изучения: получение будущими специалистами глубоких экономических знаний, формирование у них нового экономического мышления, адекватного рыночным отношениям, формирование навыков анализа реальных экономических процессов и принятия обоснованных решений по поводу экономических проблем, связанных с их будущей деятельностью.

Предмет дисциплины: основные экономические категории, экономические законы и принципы функционирования экономических систем, экономические отношения, хозяйственные механизмы и действия людей, направленные на эффективное хозяйствование в условиях ограниченных экономических и природных ресурсов, особенности рыночных преобразований

экономики Украины, современные процессы глобализации экономической жизни общества.

Модуль - Ценообразование на предприятиях городского хозяйства

ЗМ 1. Теоретические основы ценообразования и государственное регулирование цен в Украине.

Тема 1.1. Основные элементы методологии ценообразования.

Тема 1.2. Цена как инструмент экономики.

Тема 1.3. Затраты предприятия как основа формирования цены.

Тема 1.4. Государственное регулирование ценообразования в Украине.

ЗМ 2. Формирование цен и тарифов на предприятиях городского хозяйства.

Тема 2.1. Основы формирования ценовых стратегий предприятий.

Тема 2.2. Ценовая политика предприятий жилищного хозяйства.

Тема 2.3. Ценовая политика предприятий коммунального хозяйства.

Тема 2.4. Ценовая политика предприятий городского благоустройства.

Тема 2.5. Ценовая политика предприятий других отраслей городского хозяйства.

Pricing at the utilities of housing and communal services

Purpose of the research: acquirement by the students some special economic knowledge in the field of pricing at the market of housing and communal services, and also mastering of market pricing mechanism, governmental pricing policy particularities of Ukraine, practical cost calculation methods for the pricing the services of housing and communal utilities.

Subject matter: research of the specific forms in manifestation of the economic laws and regularities in business activity of an establishment. The subject matter by implication consists of the theory and practical training of pricing process and the mechanism of pricing the services of housing and communal utilities.

Module - Pricing at the utilities of housing and communal services

СМ 1. Theoretical foundation of pricing and governmental price regulation in Ukraine.

Topic 1.1 Instrument of foundation of price strategy.

Topic 1.2. Price as an instrument of economics.

Topic 1.3. Business costs as a base of pricing.

Topic 1.4. Governmental price regulation in Ukraine.

СМ 2. Pricing and rating at the municipal services utilities.

Topic 2.1. Basic foundation of price strategy building.

Topic 2.2 Pricing policy of housing services utilities.

Topic 2.3 Pricing policy of communal services utilities.

Денна форма навчання

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямками підготовки та видами навчальної роботи

Напря­м (шифр, абревіатура)	Всього, кредит/ /годин	Тримістр (и)	Години								Екзамен (семістр)	ПМК (тримістр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр.роб	КР	РГЗ		
6.030504 - Економіка підприємства	4/144	11	60	24	36	-	84	-	-	10	-	11

2.2. Зміст дисципліни

Модуль - Ціноутворення на підприємствах міського господарства (4/144)

*ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні
(1/36)*

Тема 1. Основні елементи методології ціноутворення

Методологія ціноутворення розглядається як сукупність найбільш загальних правил формування ціни, пов'язаних з макроекономічними особливостями господарської системи. Основні елементи методології ціноутворення: - науковість, - цільова спрямованість, - безперервність, - єдність процесу ціноутворення.

Тема 2. Ціна як інструмент економіки

Поняття ціни як економічної категорії. Теорії ціноутворення, що визначають цінність товару (робот, послуг): теорія попиту і пропозиції, теорія трудової вартості, теорія граничної корисності. Альтернативні теорії ціноутворення.

Ціноутворення як процес встановлення цін на товари (роботи, послуги). Методологія і принципи ціноутворення. Методика і механізм ціноутворення.

Система цін і ознаки, покладені в її основу. Загальна класифікація цін. Види цін за ступенем врахування в них витрат і прибутку. Види цін і тарифів залежно від ступеня самостійності підприємств. Види цін у договорах купівлі-продажу. Види цін залежно від регіону реалізації товарів (робіт, послуг). Види цін за часом їх дії. Види цін залежно від врахування в них транспортних витрат. Ціни, які використовуються в обліку й статистиці. Види цін, які використовуються в житлово-комунальному господарстві. Комунальні тарифи. Роль тарифів у формуванні фінансових результатів діяльності підприємств житлово-комунального господарства.

Тема 3. Витрати підприємства як основа формування ціни

Загальна класифікація витрат.

Собівартість: її склад та види.

Елементи системи калькулювання. Калькуляція собівартості продукції (робіт, послуг). Принципи калькулювання. Методи калькулювання продукції (робіт, послуг): калькулювання витрат за замовленнями, калькулювання витрат за договорами, метод нормативних витрат, метод простого відображення витрат, метод списання витрат за скороченою номенклатурою статей витрат.

Класифікація витрат за елементами. Поточні витрати як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (робіт, послуг). Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками (ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції). Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних галузей і тенденція її зміни з часом. Обґрунтування й вибір стратегії зниження поточних витрат на підприємствах житлово-комунального господарства України.

Витрати, що не включаються до собівартості продукції (робіт, послуг).

Тема 4. Державне регулювання ціноутворення в Україні

Основні засади державного регулювання цін. Форми і методи державного регулювання цін. Прямі методи регулювання цін: встановлення фіксованих цін, встановлення регульованих цін, встановлення дотацій, нормування окремих співвідношень у межах цінової структури. Непрямі методи регулювання цін: надання податкових пільг, система кредитування підприємств, державна інвестиційна політика.

Повноваження органів державного регулювання цін. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі ціноутворення на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

Державне регулювання цін монопольних утворень. Особливості регулювання цін на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

Контроль за додержанням державної дисципліни.

Практика державного регулювання цін у деяких країнах світу: США, Франція, Іспанія, Данія, Греція, Швеція, Японія, Фінляндія.

ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства (3/108)

Тема 5. Основи формування цінових стратегій підприємств

Поняття цінових факторів: зовнішні і внутрішні фактори. Специфічні фактори, що впливають на формування цін та тарифів на послуги підприємств житлово-комунального господарства. Контролюючі та не контролюючі фактори. Цінові фактори вибору конкурентної стратегії. Комплексний аналіз умов беззбитковості цінових рішень на підприємствах житлово-комунального господарства. Концепція маржинального прибутку. Аналіз фінансових наслідків зміни цін та тарифів. Основні елементи та етапи процесу цінової стратегії. Вибір типу цінової стратегії для підприємств житлово-комунального господарства. Методи розрахунку рівня цін.

Формування цінової політики. Постановка завдань ціноутворення. Оцінка витрат. Вибір методу ціноутворення. Встановлення остаточних цін та тарифів.

Розвиток системи ціноутворення та напрями її вдосконалення.

Тема 6. Цінова політика підприємств житлового господарства

Концепція реформи житлового господарства. Управління та обслуговування житлового фонду як вид діяльності підприємств житлового господарства.

Особливості формування собівартості житлових послуг. Склад витрат підприємств житлового господарства. Формування переліку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Порядок формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Особливості розробки тарифів на послуги житлового господарства.

Шляхи вдосконалення ціноутворення на житлові послуги в Україні.

Тема 7. Цінова політика підприємств комунального господарства

Особливості розробки тарифів на послуги підприємств комунального господарства.

Тарифи на електро- і теплоенергію, їх диференціація в залежності від часу доби, устаткування, заявленої потужності. Структура витрат на підприємствах, які виробляють електро- і теплоенергію або обслуговують мережі.

Тарифи на послуги підприємств водопостачання та водовідведення. Особливості нормування виробничих запасів та формування собівартості послуг підприємств водопостачання та водовідведення. Нормування витрат на утримання мереж.

Тарифи за споживання природного та скрапленого газу. Особливості залежності тарифів за газ від вартості його закупівлі на світовому ринку. Методи захисту тарифів за газ від коливань ціни на газ на світовому ринку.

Тарифи на послуги підприємств міського пасажирського транспорту: тарифи на проїзд у тролейбусі, тарифи на проїзд у трамваї, тарифи на проїзд у метрополітені. Виявлення показників роботи підприємств міського

пасажирського транспорту. Особливості формування витрат на послуги підприємств міського пасажирського транспорту.

Формування ринкових механізмів стимулювання цін на послуги підприємств комунального господарства.

Шляхи вдосконалення ціноутворення на комунальні послуги в Україні.

Тема 8. Цінова політика підприємств міського благоустрою

Особливості розробки тарифів на послуги підприємств зеленого господарства, освітлення та шляхового господарства.

Тема 9. Цінова політика інших галузей міського господарства

Особливості розробки тарифів на послуги підприємств готельного господарства, закладів освіти та здоров'я.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства	4/144	24	36	-	84
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	1/36	8	12	-	28
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	3/108	16	24	-	56

2.2.2. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин
	6.030504
<i>Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства</i>	
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	
Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення	2
Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки	2
Тема 1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни.	2
Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні	2
Разом за <u>ЗМ 1.</u>	8
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	
Тема 2.1. Основи формування цінових стратегій підприємств	2
Тема 2.2. Цінова політика підприємств житлового господарства	3
Тема 2.3. Цінова політика підприємств комунального господарства.	3
Тема 2.4.Цінова політика підприємств міського благоустрою.	4
Тема 2.5. Цінова політика інших галузей міського господарства.	4
Разом за <u>ЗМ 2.</u>	16
Всього	24

2.2.3. Практичні (семінарські) заняття

Зміст	Кількість годин
	6.030504
1	2
<i>Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства</i>	
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	
Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення	3
Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки	3
Тема1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни.	3
Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні	3
Разом за <u>ЗМ 1.</u>	12

1	2
ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства	
Тема 2.1.Основи формування цінових стратегій підприємств	4
Тема 2.2.Цінова політика підприємств житлового господарства	4
Тема 2.3.Цінова політика підприємств комунального господарства.	4
Тема 2.4.Цінова політика підприємств міського благоустрою.	6
Тема 2.5.Цінова політика інших галузей міського господарства.	6
Разом за <u>ЗМ 2.</u>	24
Всього	36

2.2.4. Лабораторні роботи (навчальним планом не передбачені)

2.2.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується студентом згідно навчального плану та за допомогою методичних вказівок, та оцінується у другому модулі.

2.2.6. Самостійна навчальна робота студента

Головне завдання самостійної роботи студентів полягає у набутті необхідних умінь і навичок роботи з рекомендованої літератури, монографій та наукових статей, вивчення нормативних актів, статистичних збірників, а також навчальними посібниками і методичними вказівками, вмінні розраховувати та узагальнювати дію виконаних розрахунків, у час, вільний від аудиторних занять.

Специфічною формою самостійної роботи є виконання завдань поточного контролю, підготовку до заліку тощо.

Розподіл часу самостійної роботи

Зміст	Кількість годин
	6.030504
<i>Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства</i>	
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	
Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення	7
Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки	7
Тема 1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни.	7
Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні	7
Разом за ЗМ 1.	28
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	
Тема 2.1. Основи формування цінових стратегій підприємств	11
Тема 2.2. Цінова політика підприємств житлового господарства	11
Тема 2.3. Цінова політика підприємств комунального господарства.	11
Тема 2.4. Цінова політика підприємств міського благоустрою.	11
Тема 2.5. Цінова політика інших галузей міського господарства.	12
Разом за ЗМ 2.	56
Всього	84

2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види контролю та їх стислий зміст	Розподіл балів, %
<i>Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства</i>	
<i>Поточний контроль зі змістових модулів</i>	
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	
Тестовий контроль №1	10
Контрольна робота №1	20
Разом за <u>ЗМ 1.</u>	30
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	
Тестовий контроль №2	10
Захист РГЗ	20
Разом за <u>ЗМ 2.</u>	30
Разом за змістовними модулями	60
<i>Підсумковий контроль з модулю</i>	
Залік (письмовий)	40
Всього за <i>Модулем</i>	100

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
більше 90-100 включно	Відмінно	A
більше 80-90 включно	Добре	B
більше 70-80 включно		C
більше 60-70 включно	Задовільно	D
більше 50-60 включно		E
більше 25-50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Заочна форма навчання

3. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямами підготовки та видами навчальної роботи

Напря́м (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ /годи	Семестр (и)	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр.роб	КР	РГЗ		
6.030504 - Економіка підприємства	4/144	9	12	8	4	-	132	10	-	-	-	9

3.2. Зміст дисципліни

Модуль - Ціноутворення на підприємствах міського господарства (4/144)

ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні (1/36)

Тема1. Основні елементи методології ціноутворення

Методологія ціноутворення розглядається як сукупність найбільш загальних правил формування ціни, пов'язаних з макроекономічними особливостями господарської системи. Основні елементи методології ціноутворення: - науковість, - цільова спрямованість, - безперервність, - єдність процесу ціноутворення.

Тема 2. Ціна як інструмент економіки

Поняття ціни як економічної категорії. Теорії ціноутворення, що визначають цінність товару (робот, послуг): теорія попиту і пропозиції, теорія трудової вартості, теорія граничної корисності. Альтернативні теорії ціноутворення.

Ціноутворення як процес встановлення цін на товари (роботи, послуги). Методологія і принципи ціноутворення. Методика і механізм ціноутворення.

Система цін і ознаки, покладені в її основу. Загальна класифікація цін. Види цін за ступенем врахування в них витрат і прибутку. Види цін і тарифів залежно від ступеня самостійності підприємств. Види цін у договорах купівлі-продажу. Види цін залежно від регіону реалізації товарів (робіт, послуг). Види цін за часом їх дії. Види цін залежно від врахування в них транспортних витрат.

Ціни, які використовуються в обліку й статистиці. Види цін, які використовуються в житлово-комунальному господарстві. Комунальні тарифи. Роль тарифів у формуванні фінансових результатів діяльності підприємств житлово-комунального господарства.

Тема 3. Витрати підприємства як основа формування ціни

Загальна класифікація витрат.

Собівартість: її склад та види.

Елементи системи калькулювання. Калькуляція собівартості продукції (робіт, послуг). Принципи калькулювання. Методи калькулювання продукції (робіт, послуг): калькулювання витрат за замовленнями, калькулювання витрат за договорами, метод нормативних витрат, метод простого відображення витрат, метод списання витрат за скороченою номенклатурою статей витрат.

Класифікація витрат за елементами. Поточні витрати як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (робіт, послуг). Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками (ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції). Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних галузей і тенденція її зміни з часом. Обґрунтування й вибір стратегії зниження поточних витрат на підприємствах житлово-комунального господарства України.

Витрати, що не включаються до собівартості продукції (робіт, послуг).

Тема 4. Державне регулювання ціноутворення в Україні

Основні засади державного регулювання цін. Форми і методи державного регулювання цін. Прямі методи регулювання цін: встановлення фіксованих цін, встановлення регульованих цін, встановлення дотацій, нормування окремих співвідношень у межах цінової структури. Непрямі методи регулювання цін: надання податкових пільг, система кредитування підприємств, державна інвестиційна політика.

Повноваження органів державного регулювання цін. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі ціноутворення на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

Державне регулювання цін монопольних утворень. Особливості регулювання цін на послуги підприємств житлово-комунального господарства.

Контроль за додержанням державної дисципліни.

Практика державного регулювання цін у деяких країнах світу: США, Франція, Іспанія, Данія, Греція, Швеція, Японія, Фінляндія.

ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства
(3/108)

Тема 5. Основи формування цінових стратегій підприємств

Поняття цінових факторів: зовнішні і внутрішні фактори. Специфічні фактори, що впливають на формування цін та тарифів на послуги підприємств житлово-комунального господарства. Контролюючі та не контролюючі

фактори. Цінові фактори вибору конкурентної стратегії. Комплексний аналіз умов беззбитковості цінових рішень на підприємствах житлово-комунального господарства. Концепція маржинального прибутку. Аналіз фінансових наслідків зміни цін та тарифів. Основні елементи та етапи процесу цінової стратегії. Вибір типу цінової стратегії для підприємств житлово-комунального господарства. Методи розрахунку рівня цін.

Формування цінової політики. Постановка завдань ціноутворення. Оцінка витрат. Вибір методу ціноутворення. Встановлення остаточних цін та тарифів.

Розвиток системи ціноутворення та напрями її вдосконалення.

Тема 6. Цінова політика підприємств житлового господарства

Концепція реформи житлового господарства. Управління та обслуговування житлового фонду як вид діяльності підприємств житлового господарства.

Особливості формування собівартості житлових послуг. Склад витрат підприємств житлового господарства. Формування переліку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Порядок формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Особливості розробки тарифів на послуги житлового господарства.

Шляхи вдосконалення ціноутворення на житлові послуги в Україні.

Тема 7. Цінова політика підприємств комунального господарства

Особливості розробки тарифів на послуги підприємств комунального господарства.

Тарифи на електро- і теплоенергію, їх диференціація в залежності від часу доби, устаткування, заявленої потужності. Структура витрат на підприємствах, які виробляють електро- і теплоенергію або обслуговують мережі.

Тарифи на послуги підприємств водопостачання та водовідведення. Особливості нормування виробничих запасів та формування собівартості послуг підприємств водопостачання та водовідведення. Нормування витрат на утримання мереж.

Тарифи за споживання природного та скрапленого газу. Особливості залежності тарифів за газ від вартості його закупівлі на світовому ринку. Методи захисту тарифів за газ від коливань ціни на газ на світовому ринку.

Тарифи на послуги підприємств міського пасажирського транспорту: тарифи на проїзд у тролейбусі, тарифи на проїзд у трамваї, тарифи на проїзд у метрополітені. Виявлення показників роботи підприємств міського пасажирського транспорту. Особливості формування витрат на послуги підприємств міського пасажирського транспорту.

Формування ринкових механізмів стимулювання цін на послуги підприємств комунального господарства.

Шляхи вдосконалення ціноутворення на комунальні послуги в Україні.

Тема 8. Цінова політика підприємств міського благоустрою

Особливості розробки тарифів на послуги підприємств зеленого господарства, освітлення та шляхового господарства.

Тема 9. Цінова політика інших галузей міського господарства

Особливості розробки тарифів на послуги підприємств готельного господарства, закладів освіти та здоров'я.

3.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства	4/144	8	4		132
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	1/36	2	1		50
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	3/108	6	3		82

3.2.2. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин
	6.030504
1	2
<i>Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства</i>	
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	
Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення	0,5
Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки	0,5
Тема 1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни	0,5
Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні	0,5
Разом за <u>ЗМ 1.</u>	2

Продовження табл.

1	2
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	
Тема 2.1. Основи формування цінових стратегій підприємств	1
Тема 2.2. Цінова політика підприємств житлового господарства	1
Тема 2.3. Цінова політика підприємств комунального господарства.	1,5
Тема 2.4.Цінова політика підприємств міського благоустрою.	1,5
Тема 2.5. Цінова політика інших галузей міського господарства.	1
Разом за <u>ЗМ 2.</u>	6
Всього	8

3.2.3. Практичні (семінарські) заняття

Зміст	Кількість годин
	6.030504
<i>Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства</i>	
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	
Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення	0,5
Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки	0,5
Тема 1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни.	0,5
Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні	0,5
Разом за <u>ЗМ 1.</u>	2
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	
Тема 2.1.Основи формування цінових стратегій підприємств	0,5
Тема 2.2.Цінова політика підприємств житлового господарства	0,5
Тема 2.3.Цінова політика підприємств комунального господарства.	0,5
Тема 2.4.Цінова політика підприємств міського благоустрою.	0,5
Тема 2.5.Цінова політика інших галузей міського господарства.	1
Разом за <u>ЗМ 2.</u>	3
Всього	4

3.2.4. Лабораторні роботи (навчальним планом не передбачені)

3.2.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується студентом згідно навчального плану та за допомогою методичних вказівок.

3.2.6. Самостійна навчальна робота студента

Головне завдання самостійної роботи студентів полягає у набутті необхідних умінь і навичок роботи з рекомендованої літератури, монографій та наукових статей, вивчення нормативних актів, статистичних збірників, а також навчальними посібниками і методичними вказівками, вмінні розраховувати та узагальнювати дію виконаних розрахунків, у час, вільний від аудиторних занять.

Специфічною формою самостійної роботи є виконання завдань поточного контролю, підготовку до заліку тощо.

Розподіл часу самостійної роботи

Зміст	Кількість годин
	6.030504
<i>Модуль – Ціноутворення на підприємствах міського господарства</i>	
<i>ЗМ 1. Теоретичні основи ціноутворення та державне регулювання цін в Україні</i>	
Тема 1.1. Основні елементи методології ціноутворення	12,5
Тема 1.2. Ціна як інструмент економіки	12,5
Тема 1.3. Витрати підприємства як основа формування ціни.	12,5
Тема 1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні	12,5
Разом за ЗМ 1.	50
<i>ЗМ 2. Формування цін і тарифів на підприємствах міського господарства</i>	
Тема 2.1. Основи формування цінових стратегій підприємств	16
Тема 2.2. Цінова політика підприємств житлового господарства	16
Тема 2.3. Цінова політика підприємств комунального господарства.	16
Тема 2.4. Цінова політика підприємств міського благоустрою.	16
Тема 2.5. Цінова політика інших галузей міського господарства.	18
Разом за ЗМ 2.	82
Всього	132

Критерії підсумкової оцінки на заліку

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою
більше 30-40 включно	Відмінно
більше 25-29 включно	Добре
більше 20-24 включно	
більше 15-19 включно	Задовільно
більше 10-14 включно	
більше 5-9 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання
від 0 до 5 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії для переводу національної оцінки до шкали ECTS

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
більше 90-100 включно	Відмінно	A
більше 80-90 включно	Добре	B
більше 70-80 включно		C
більше 60-70 включно	Задовільно	D
більше 50-60 включно		E
більше 25-50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Кількість балів	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою
більше 30-40 включно	більше 90-100 включно	Відмінно
більше 25-29 включно більше 20-24 включно	більше 80-90 включно більше 70-80 включно	Добре
більше 15-19 включно більше 10-14 включно	більше 60-70 включно більше 50-60 включно	Задовільно
більше 5-9 включно	більше 25-50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання
від 0 до 5 включно	від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

3.4. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, інтернет адреси	Теми, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Цены и ценообразование: Учебник для Вузов/Под ред. И.К. Салимжанова. - Москва: ЗАО «Финстатинформ», 2001.-304 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
2. Цены и ценообразование: Учебник для Вузов/Под ред. В.Е. Есипов. - Спб, 2003. - 464 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
3. Бугулов В.М. Ценообразование в условиях рынка: Учебн. пособие. - К.: МАУП, 1999. - 50 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
4. Бузырев В.В. Экономика жилищной сферы. -М.:ИНФРА, 2001 – 256 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
5. Герасименко В.В. Ценовая политика фирмы. - М.: Финстатинформ, 2001. - 187 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
6. Дезик С.С. Державне регулювання природних монополій на локальних ринках комунальних послуг. - К., 2004. - 202 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
7. Еврухимович И.Л. Ценообразование: Учебно-методическое пособие. _ К.: МАУП, 2002 – 104 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
8. Корінев В.Л. Цінова політика підприємства. - К., 2001 р. - 128 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
9. Липсиц И.К. Коммерческое ценообразование: Учебник. - М: БЕК, 2003. - 368 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
10. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення: Навчальний посібник. - К.: МАУП, 2001 .-152 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
11. Манцевич Ю.М. Житло: проблеми та перспективи. - К.: Профі, 2004. - 360 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.

Бібліографічні описи, інтернет адреси	Теми, де застосовується
12. Маслаков В.П. Финансирование жилищно-коммунального хозяйства. - М., 1998. - 204 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
13. Хозяйственный кодекс Украины. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 232 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 4.
14. Закон України «Проціни і ціноутворення» від 03.12.1990 р. (із змінами і доповненнями) / Закони України. Т.1	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
15. Гражданский кодекс Украины. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 400 с.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 4.
16. Закон України "Про власність" / Відомості Верховної Ради України.- 1991.- №20.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
17. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28 грудня 1997р./ Урядовий кур'єр. –1997. – 6 червня	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 4.
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. www.DJKG.gov.ua	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
2. www.rada.gov.ua	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 4.
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, планів семінарських занять, інструкцій до лабораторних робіт, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни „Ціноутворення на підприємствах ЖКГ ”. ХНАМГ, 2009.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.
2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни „Ціноутворення на підприємствах ЖКГ ”. ХНАМГ, 2009.	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МАТВЄЄВА Наталя Миколаївна

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни **„Ціноутворення на підприємствах міського господарства”** для студентів 4 курсу денної і заочної форм навчання спеціальності 6.030504 – “Економіка підприємства”.

Комп’ютерне верстання: Н.М. Колісник

План 2010, поз. 177 Р

Підп. до друку 07.12.2010 р.

Формат 60x84 1/16

Друк на ризографі

Ум. друк. арк. 1,6

Тираж 10 пр.

Зам. № 6805

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001